

Олена НАГУРНА,
медична працівниця ПП «Подільський науково-медичний центр»

Надання домедичної допомоги у разі нещасного випадку: педагогічний аспект підготовки та практичні алгоритми дій

У статті розглянуто сучасні підходи до надання домедичної допомоги у разі нещасних випадків в умовах освітнього середовища. Висвітлено основні принципи, алгоритми дій та роль педагогічних працівників у формуванні навичок безпеки життєдіяльності. Особливу увагу приділено практичним аспектам надання допомоги до прибуття медичних працівників, а також значенню системної підготовки педагогів відповідно до нормативних вимог Міністерства охорони здоров'я України.

Нещасні випадки можуть траплятися у будь-якому середовищі, зокрема в закладах освіти, де відповідальність за життя і здоров'я учнів значною мірою покладається на педагогічних працівників. У таких ситуаціях своєчасне і правильне надання домедичної допомоги є критично важливим для збереження життя постраждалого та запобігання ускладненням.

Відповідно до законодавства України у сфері охорони здоров'я кожен громадянин має право на отримання невідкладної медичної допомоги.

Проблема домедичної допомоги активно досліджується у сфері медицини, безпеки життєдіяльності та педагогіки. Сучасні наукові підходи базуються на міжнародних стандартах, зокрема рекомендаціях European Resuscitation Council та American Heart Association, які визначають алгоритми серцево-легеневої реанімації та невідкладної допомоги.

Дослідники наголошують, що ефективність допомоги залежить не лише від знань, але й від сформованих практичних навичок та психологічної готовності діяти в екстрених умовах.

Домедична допомога — це комплекс невідкладних заходів, що здійснюються на місці події до прибуття медичних працівників. Вона регламентується нормативними актами Міністерства охорони здоров'я України та включає:

- оцінку стану постраждалого;
- усунення загроз життю;
- підтримання життєво важливих функцій;
- виклик екстрених служб.

Основна мета — врятувати життя та мінімізувати наслідки травми.

Надання домедичної допомоги базується на таких принципах:

- **Безпека.** Перед наданням допомоги необхідно переконатися у відсутності загрози для себе та постраждалого.

- **Оцінка стану.** Включає перевірку свідомості, дихання, пульсу.
- **Пріоритетність дій.** Першочергово усуваються загрози життю.
- **Швидкість реагування.** Важливість швидких дій підтверджується міжнародними рекомендаціями European Resuscitation Council.
- **Виклик допомоги.** Відповідно до Закону України «Про екстрену медичну допомогу», необхідно негайно викликати екстрені служби.

У педагогічній практиці доцільно використовувати універсальний алгоритм, що відповідає рекомендаціям American Heart Association.

Крок 1. Оцінити ситуацію
Переконатися у безпеці місця події.

Крок 2. Перевірити стан постраждалого

- наявність свідомості;
- наявність дихання;
- наявність кровотечі.

Крок 3. Викликати екстрену допомогу
Надати чітку інформацію відповідно до вимог законодавства.

Крок 4. Надати допомогу
Залежно від ситуації:

- при втраті свідомості — забезпечити прохідність дихальних шляхів;
- при відсутності дихання — розпочати серцево-легеневу реанімацію;
- при кровотечі — застосувати тиснучу пов'язку або джгут;
- при переломах — провести іммобілізацію;
- при опіках — охолодити уражену ділянку.

Крок 5. Контроль стану

Спостерігати за постраждалим до прибуття медиків.

У закладах освіти найбільш поширеними є травми під час фізичної активності, падіння, опіки та непритомні стани. Організація безпечного освітнього середовища регламентується рекомендаціями Міністерства освіти і науки України.

Педагог повинен:

- володіти алгоритмами допомоги;
- мати доступ до аптечки;
- швидко організувати допомогу;
- забезпечити психологічну підтримку учнів.

Педагог виступає ключовою фігурою у формуванні культури безпеки. Його діяльність має відповідати як національним, так і міжнародним стандартам.

Основні завдання:

- навчання учнів основам домедичної допомоги;
- формування відповідальності за власне здоров'я;
- проведення практичних тренінгів;
- використання інтерактивних методів навчання.

У надзвичайній ситуації важливо зберігати спокій та діяти відповідно до чітких алгоритмів, що підвищує ефективність допомоги і знижує ризик помилок.

Для забезпечення належного рівня безпеки у закладі освіти необхідно:

- наявність укомплектованих аптечок;
- регулярне навчання персоналу;
- проведення інструктажів;
- розробка планів реагування;
- дотримання вимог нормативних документів Міністерства охорони здоров'я України.

Надання домедичної допомоги є важливою складовою професійної діяльності педагога. Від рівня підготовки залежить ефективність реагування у критичних ситуаціях.

Системна підготовка, що базується на національних нормативних актах та міжнародних рекомендаціях European Resuscitation Council і American Heart Association, сприяє підвищенню безпеки освітнього середовища.

Використані джерела

1. Міністерство охорони здоров'я України. Наказ № 441 від 09.03.2022 «Про затвердження Порядку надання домедичної допомоги».
2. Верховна Рада України. Основи законодавства України про охорону здоров'я № 2801-XII.
3. Верховна Рада України. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» № 5081-VI.
4. Міністерство освіти і науки України. Рекомендації щодо безпечного освітнього середовища.
5. European Resuscitation Council. Guidelines for Resuscitation.
6. American Heart Association. Guidelines for CPR and ECC.